



# Й. В. СТАЛІН ПРО НАЦІОНАЛЬНІ МОВИ ТА ЇХ МАЙБУТНЄ

(Закінчення. Початок див. у номері за 17 листопада ц. р.).

**2. Рівноправність націй і мов.** В своїх працях товариш Сталін багато уваги приділив рівноправності націй і мов.

«Раніш національне питання,—говорить Й. В. Сталін,—замикалося переважно тісним колом питань, які торкалися, головним чином, «культурних» національностей... Десятки і сотні мільйонів азіатських і африканських народів, що терплять національний гніт у самій грубій і жорсткій формі, звичайно лишались поза полем зору. Більш і чорніших, «культурних», і «некультурних» не наважувались ставити на одну дошку»<sup>1)</sup>.

Вивчення мов також переважно обмежувалось, головним чином, вивченням мов «культурних» націй, мов літературних. Мови ж «некультурних» націй, мови безпосередньо залишились поза увагою дослідників, а якщо і вивчались, то лише для того, щоб посилити експлуатацію і залежність гнобленої нації чи народності від «культурної» чи «вищої» нації. Представники буржуазного мовознавства, особливо, представники фашистського німецького мовознавства, а тепер англо-американського мовознавства, проповідували, що так само, як одні народи можуть бути культурними, так і одні мови можуть бути літературними, а інші мови літературними мовами бути не можуть. Ця точка зору була доведена до свого абсурдного кінця саме представниками людиноненависницької рабової теорії—німецькими мовознавцями.

«Ленінізм,—говорить товариш Сталін,—викрив цю разочу нівідовність, зруйнував стіну між більшими і чорніми, між європейцями і азіатами, між «культурними» і «некультурними» рабами імперіалізму і з'язав таким чином національне питання з питанням про колонії. Тим самим національне питання стало піретворене з питання окремого і внутрішнього в питання загальнє і міжнародне, в світове питання про звільнення гноблених народів залежних країн і колоній від іга імперіалізму»<sup>2)</sup>.

В галузі мової політики це твердження Й. В. Сталіна означає, що всі мови, незалежно від їх культурних досягнень, навіть у тому разі, коли вони ще мало розвинені, повинні стати знаряддям культури, засобом масової громадської роботи, могутнім засобом культурної революції. Це означає, що рідна мова, яка вільно, безборонно винчається в школі і вільно взагалі розвивається в усіх її жанрах, повинна бути могутньою підйомою в спріві розвитку національної за формою і соціалістичною за змістом культури. Це твердження товариша Сталіна стало реальною дійсністю в Радянському Союзі, який в цьому відношенні являється яскравим прикладом для всіх народів усього світу. Саме завдяки практичному втіленню цього положення товарища Сталіна в життя Радянський Союз став мовотворчою лабораторією 65 мільйонів людей Радянського Союзу, що говорять 169-ма мовами (до Великої Жовтневої соціалістичної революції їх мови були безправними і визнавались за нездатні бути літературними), тепер одержали свою ліцензію і будують свою соціалістичну культуру. Це сталося завдяки правильному і мудрому розв'язанню товарищем Сталіним національного питання, завдяки послідовній реалізації ленінсько-сталінської політики в нашій країні.

Не можна не подякувати товарищеві Сталіну за його обстоювання розвитку української мови. У своїй доповіді Х з'їздові партії — «Чергові завдання партії в національному питанні» Й. В. Сталін говорив:

«Я маю записку про те, що ми, комуністи, нібито насаджуємо білоруську національність штучно. Це невірно, тому, що існує білоруська нація, у якої є своя мова, відмінна від російської, з огляду на що піднести культуру білоруського народу можна лише на рідній йому мові. Та-

кі самі розмови було чутно років п'ять тому про Україну, про українську націю. А недавно ще говорилося, що українська Республіка і Українська нація вигадка німців. Тимчасом ясно, що українська нація існує і розвиток її культури становить обов'язок комуністів. Не можна йти проти історії»<sup>3)</sup>.

Рівноправність націй і мов у нашій країні стала непорушним законом і золотими буквами зафікована на скрижалах Сталінської Конституції.

**3. Майбутність націй і національних мов.** Після Великої Жовтневої соціалістичної революції більшовицької партії довелось провести велику і жорстоку боротьбу за послідовну реалізацію ленінсько-сталінської національної політики, боротьбу з пропагандою місцевого і великороджавного націоналізму, які гальмували зближення і злиття мов. Протягом років у боротьбі з ухилями до націоналізму належала товарищеві Сталіну, який охарактеризував ухилю до націоналізму — чи то місцевого, чи то великороджавного, — як «пристосування інтернаціональствії по-ділінського робітничого класу до націоналістичної політики буржуазії», як «відхід від ленінського інтернаціоналізму»<sup>4)</sup>.

Викриваючи буржуазно-націоналістичний характер шуму ізмін з його теорією примусової українізації всього робітничого класу на Україні, товарищ Сталін писав:

«Не можна примусити російські робітничі маси відмовитись від російської мови і російської культури і визнати свою культуру і свою мову українську. Це суперечить принципові вільного розвитку національностей. Це була б не національна свобода, а своєрідна форма національного гніту»<sup>5)</sup>.

Так само гостро, рішуче і послідовно Й. В. Сталін виступав і проти ухилювників до великороджавного націоналізму, які намагалися підірвати принцип рівноправності націй і мов і на тій підставі, що в майбутньому комуністичному суспільстві буде єдина мова, відмовлячись від підтримки розвитку національної культури, раних гноблених народів. Проаналізувавши аргументацію такої великороджавницької теорії, товарищ Сталін говорив:

«Чи не ясно, що борючись за одну спільну мову в межах однієї держави, в межах СРСР, вони (ухильники—А. М.) дамагаються по суті справи поновлення привілеїв панівної речі, товарищ Сталін, які підставі, що в майбутньому мова, а саме—велькоросійської мови? Де ж тут інтернаціоналізм?»<sup>6)</sup>.

Таке послідовне відстоювання товарищем Сталіним ленінського положення «ніяких безумовно привілеїв ні одній нації, ні одній мові»<sup>7)</sup> було не випадковим. Товарищ Сталін у даному разі захищав передусім чистоту положення В. І. Леніна про те, що національні і державні відмінності між народами і країнами будуть триматись ще дуже довго на відстані від здійснення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі. Шокодо періоду перемоги соціалізму в одній країні, то в цей період ще не створюються всі необхідні умови для злиття націй і національних мов... Навпаки,—говорить Й. В. Сталін,—цей період створює сприятливу обстановку для відродження і розвитку націй, які раніше пригноблювались царським імперіалізмом, а тепер звільнених радянською революцією від національного гніту»<sup>8)</sup>.

Таким чином виходить, що процес відмінання національних відмінностей

<sup>3)</sup> Й. В. Сталін, Твори, т. V, 1948, стор. 48.

<sup>4)</sup> Й. В. Сталін, Вопросы ленинизма, XI изд., стр. 474.

<sup>5)</sup> Й. В. Сталін, Твори, т. 8, Київ, 1949 р., стор. 151.

<sup>6)</sup> Й. В. Сталін, Вопросы ленинизма, изд. X, 1935 р. стр. 424.

<sup>7)</sup> В. І. Ленін, Соч., т. XX, 1948 р., стр. 6, изд. IV.

<sup>8)</sup> Й. В. Сталін, Соч., т. XI 1949, стр. 345.

і злиття націй та мов зможе настати лише в період «перемоги соціалізму в усіх країнах, коли будуть закладені основи соціалістичного господарства» (Й. В. Сталін, Соч., т. XI, 1949 р. стр. 346).

Було б помилкою думати, що нації і національні мови почнуть зазрати же відмінні після поразки світового імперіалізму, після перемоги соціалізму в світовому масштабі. Ні, це не так, бо, як показує досвід, соціалістична революція не зменшує, а збільшує кількість мов. До того ж нації і національні мови, як історичні категорії, досить стікі і асиміляції піддаються досить повільно.

Товарищ Сталін намічає два можливі етапи в процесі відмінання і злиття націй та національних мов після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

«...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

...Перший етап, протягом якого буде остаточно ліквідований національний гніт,— буде етапом зростання і розвитку речі, які виникають після перемоги і встановлення диктатури пролетаріату у всесвітньому масштабі:

## ТРИБУНА СЕКРЕТАРЯ КОМСОМОЛЬСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

### Важливі завдання організаційної роботи

Більшовицька партія учує, що коли дано правильну політичну лінію, успіх справи залежить від організаційної роботи. Цього ніколи не слід забувати. Одною з найважливіших діяльностей організаційної роботи є питання про організацію активу, про виховання його, про прищеплення йому навиків практичної роботи. Це—вирішальна галузь діяльності кожного комсомольського керівника.

Комсомольська організація нашого університету повинна організаційної роботи приділити максимальну увагу, враховуючи те, що в минулому році в галузі постановки і проведення організаційної роботи було дуже багато недоліків.

В першу чергу треба серйозно зайнятися організацією комсомольського активу. Щоб сколотити дійовий, працездатний актив, необхідно добре вивчити комсомольців. Цього нації комсомольські керівники ще не вміють робити. Чого варти лише комсомольські характеристики, які ми дамо комсомольцям-випускникам! Всі вони дуже схожі одна на одну. Части ми пишемо про комсомольця в характеристиці два—три речення, в яких містяться загальні, невиразні слова. А люди проповідують п'ять років іх виховувала наша комсомольська організація. Багато з них виконували відповідальні комсомольські доручення. Такий недорозуміння підхід до важливій справі — явище неприпустиме. Часто ми пишемо про комсомольця в характеристиці два—три речення, в яких містяться загальні, невиразні слова. А люди проповідують п'ять років іх виховувала наша комсомольська організація. Багато з них виконували відповідальні комсомольські доручення. Такий недорозуміння підхід до важливій справі — явище неприпустиме. Часто ми пишемо про комсомольця в характеристиці два—три речення, в яких містяться загальні, невиразні слова. А люди проповідують п'ять років іх виховувала наша комсомольська організація. Багато з них виконували відповідальні комсомольські доручення. Такий недорозуміння підхід до важливій справі — явище неприпустиме. Часто ми пишемо про комсомольця в характеристиці два—три речення, в яких містяться загальні, невиразні слова. А люди проповідують п'ять років іх виховувала наша комсомольська організація. Багато з них виконували відповідальні комсомольські доручення.